

Чыда эл пролетар-адм, ушныва!

ПИОНЬЭР

ТЫЛЧЭ ЙЫД ЛЭКШЭ СЫЛНЭ
МУТАН, СҮРЭТАН ЙОЧА ЖУР-
НАЛ, ОБКОМОЛЫЛ, ОБЛБЮРО
ДКО-н АДАК ОБОНО-н ОРГА-
НЫШТ.

ЙҮК

ОКТЯБРЬ
1933 ИЙ.

№ 6

1880

1880

1880

1880

1933 ИЙ
ОКТАБРЬ
№ 6

ПИОНЬЭР ЙҮК.

П.Б. в Лнгр.

4. 1934 г.

№ 40

ТЫЛЧЭ ЙЫДА ЛЭКШЭ СЫЛНЭ МУТАН, СҮРЭТАН
ЙОЧА ЖУРНАЛ. ОБКОМОЛЫН, ОБЛБҮРО ДКО-Н
АДАК ОБОНО-Н ОРГАНЫШТ.

ТУНЭММАШТЭ САЙЛЫК ВЭРЧ ЧОТ КУЧЭДАЛАШ.

Мэмнан облас мүчко тэний у тунэмме ийлан пэш начар йамдылалт тольыч. Вэрысэ, район организацэ да Обоно-н самотьоклан ўшанымышт дэнэ, кансэлыарыштэ бӯрократланэн шинчымышт дэнэ начар йамдылалтмаш лийэ. Сандэнэ, йатыр районышто школ рэмонтымат күлэш сэмын ыштыштэ. Учэб-никланат оксам жапыштыжэ ышт пого. Пуымат ситышын йамдылымэ огыл. Дужо вэрэ йолэш чийаш укэ дэнэ йоча-влак школыш коштмым чарнат. Школлан пу йамдылымаш, шокшо кочкышым организоватлымаш пэш удан шога. Тунэмашкоштво 70-80 просэн дэч күш күзэн ок кэрт. У школ-влак чыла вэрэ шуктымо огыл. (Торйал р-н—Чарнур школ, Звэнигов р-н., Абшак-Бэляк школ, тулэч моло вэрэат). Тунэммын сайлыкшэ вэрч кучэдалмаш мэмнан обласыштэ күлэш вэрыштэ огыл. Комсомол, ОСПС, молат школ пашаштэ ышкэ тусыштым шагал ончыктат.

Ты экшык-влак ВКП(б) Рүдө Комитэтын школ нэргэн лукмо пунчалмутым шуктымаштэ пэш куго чаракым шындат. Сандэнэ ВКП(б) Крайком йоча вэрч походом увэртарыш.

Йоча пөртлаштат паша начар шындымэ. Чын комунист воспитаньым пуышаш паша күлэш вэрыш шындымэ огыл. Йужо районышто йоча пөртлан колтымо кочкышым ЗРК-аш

пуат (Оршанкэ р-н). А йоча учрэдэньэ-влак кочкыш дэч по-на кодыт. Нинэ ситыдымаш-влакым руал пытарыман.

Тунэмаштэ социалист тангасымаш тунэмашын сайлык-шым нӧлташ чот полша. Тэвэ ўмаштэ Марий-Сола школышто групп дэн групп тангасышт. Садланак ик группэш кок ийлан кодшо моткоч шагал ыльэ. Групп дэн групп коклаштэ договорым ыштымэнгэ учотым эрэ ыштэн шогыман. Тидлан вэрчын кажнэ группышто, школыштат социалист тангасымаш каймым ончыктышо онгам ыштыман.

Йужо школаштэ лу-лучко минут жап урокышто йара эрта. Тэлэ коч ныл ужашыштэ ик ужашыжым чэрнилам да монь кычалын эртарат. Тыгэ ынжэ лий маньын, мыланна уроклан пуымо 45 минутым тунэмашлан гына кучаш күлэш. Садлан вэрчын ўроклан ончычак йамдылалтса: доскада йандар, порда, доска уштмӧ шовычда, чарнила, карандашда—чыла йамдэ лийжэ! Звонок лиймэнгэ, туныктышо тунамак толжо, тунэмаш тунамак тўнгалаш!

Йужо школаштэ тўрлӧ наций коклаштэ кэлшыдымашым пытараш күлэш. Вэликодэржавный шовинизмат, узкий национализмат клас тушманлан—кулаклан вэлэ полша. Вэликодэржавный шовинизм кызыт эн осал, тудын дэн чот кредалашна күлэш. Тугак узкий национализм ваштарэш кучэдалмашымат нигунарат лушкыдэмдыман огыл.

Тэвэ Щнаран ШКМ-ыштэ Кльучов Йыван, Пуршов Ольш марий йоча-влакым „лопарь“ маньын мыскылат. Тыгай вэ-

ликодэржавный шовинизм койышан пионьэр - влаклан пионьэр организацыштэ вэр лийман огыл.

Нинэ кўшнő ончыктымо титак, йонгылыш-влакым-школлаштэ кызытак пытарман. Нинэ ситыдымаш-влакым пытарэн гына, сайын тунэмын кэртына. Тунэмшэ-влак коклаштэ ударник армийым шукэмдэна.

Тунэммаштэ сайлык вэрч чот кучэдалаш!

Урокишто.

Урок гын урокак, чыла йамдэ: чэрнила, ручка, тэтрадь, тугак күлэш учебник-влакат. „Мыйын карандашэм укэ, мыйын чэрнила атэ мондалтын,“ манын клас мучко куршталшым 46 рвэзэ гыч иктымат от уж. Ты групышто кӧ тугай пэш дисциплин пудыртышыжо гын? Кодшо мыйын ильыч, тэнэйэ нуно укэ улыт, лач Бэлов гына кодын ильэ, тудымат звэнажэ погынымашыжэ йэда эрэ йонгылышыжым төрлэнак толэш. Пытартыш жаплан гын, шуйыштыжӧ йошкар галстукымат эрэ ужаш лийэш...

Йэлэна Петровнан урокыш почэш кодын коштмыжо икканат укэ. Садыгэ тудо тачат дэжурнын звонок йукшым колын, класыш толын пурыш.

Шып. Чыланат сайын пылыш шогалтэн, иктэ-вэсылан мэшайыдэ колыштыт.

Шэрстньов—ударник (Йошкар-Ола, ФЗС).

— Нина, кодшо урокышто обшэствовэдэньэ дэнэ мо ой-лалтэ?—туныктышын шыман йукшӧ йод гыч шоктыш.

— Кодшо урокышто совет нэргэн ойлышна; Советыш могай-могай сэкций пурым, сэкцийлакын могай пашашт, кажнышт мом шуктэн шогат—Нина маньэ.

— А тый Сэнникова, могай сэкция, могай паша шукты-
мым ойло. Мутлан тэвэ Наркомпросым налына—адак тунык-
тышо йодо.— Наркомпрос, тидэ—калык туныктымо пашам
шуктэн шога. Жапыштыжэ програм, учебникым, турло тунэм-
мэ ўзгарым йамдыла; школыш кошташ шуышым обэзатэльныэ
туныктымым онча,—манын Сэнникова ойжым кошартыш.

— Ибра, Наркомздрав, Наркомпрос, Наркомфин, Нарком-
зэм нэргэн чыла умылышна, а ындэ иктажшэ Наркомвойэн-
мор могай пашам шуктэн шогымо нэргэн каласызайан шок-
тыш.

— Мый каласэм—шэнтгэлнэ шинчышэ Бушуйэв кидшым
нотальэ. Вара:

— Наркомвойэнмор, тидэ—мландэ, тэнгыз ўмбалнэ сар па-
шам ончэн шогышо калык комисариат; а тудым вуйлатышы-
жэ Ворошилов. Клим Иэфрэмович 1880 ийыштэ шочын, 1903
ийыштэ комунист партийыш пурэн, рэволюцо пашам эшэ чот
ышташ тўнгалын. 1918 ийыштэ Украиньсэ контррэволюцо
ваштарэш отрядым ыштэн кредалаш пижын. Вара партий ту-
дым тунамак 6-шэ Украин армий вуйлаташ шогалтэн.

Адак Царицын олашак пэрвой йошкар армийым ышты-
маштэ куго пашам ыштэн.

1924 ий гыч Рэввойэнсовет члэнлан сайдалтэ, Рэввойэн-
совет вуйлатышылан да сар паша виктарышэ калык комисар-
лан шога. Йошкар армийым пэнгыдын вуйлатэн шога—манмэ
дэнэ изи гына доклад гай умылтарымашыжым Бушуйэв ко-
шартыш. Бушуйэв сай тунэмэш, тудо ик обшэствовэдэньэ дэ-
нэ вэл огыл, чыла прэдмэт дэнат тыгак сайын тунэмэш. Умас-
сэк тунэммаштэ ударник. Ты арньаштэ тунэммын сайлыкшэ
вэрч кучэдалаш эшэ утла пижэ. XIII-шо тўнхамбал йоча арнья
лўмэш „Г“ 4 груп дэнэ соцтангасымшыш ушнаш тўнгал пу-
ыш. Тудо—эн сай тунэммаш кажнэ пионьэрын пэрвой ин-
тэрнациональнэ парымжэ—манмэ лозунгым нигунамат огэш
мондо.

Ты группышто Бушуйэв гай тунэммаштэ шинчымаш нал-
маштэ чот кучэдалшэ 17 ударник уло.

Тидэ вара кучэдалмаш огыл мо?

МЭ—ВАШТАЛТЫШ.

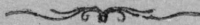
Окчабр почо рашкэмалтшэ лопка корным,
Мэ паша дэн пэнгызэмын кушкына,
Шулэн йомо тошто годсо тошто курым,
Ындэ мэжэ куаналын илэна.

Кум лукан вэт йошкар галстук лойгыкталын
Йамдэ улмым мланна рашак ончыкта.
Ачанажын эрык вэрчын чот кучэдалмым,
Эрык вэрчын вўр чыпчалтым шарныкта.

Ындэ ончо мэмнан корно пэш лопкангын,
Социализмыш тидэ корно нангайа,
Чот тунэмын паша дэнэ шуаралтын
Эрык элым чонгаш мэжэ полшэна.

Мондым(о) ок кўл, альэ шуко пэрна йөсө,
Мэжэ тидым пэшак рашын палэна.
Вуй сакэн мэ нэлэ дэчын она чакнэ,
Уло вий дэн сэнаш йөсым тыршэна.

Эрык элын социализм ораважым
Йамдэ улна у вий дэнэ пёртыкташ.
Йур вўд дэнэ росотала кушкын толын
Кушкына мэ комсомолым алмашташ.

ТУНЫКТЫШО.

1923 ий. Пэрвой начар отряд-влак пашаштым тунгалын вэлэ улыт. „Пионьэр мутым „шалай-булай“ коштшо йоча-влак огытат палэ ыльэ.

Миклай Лисихинан отрядыштэ паша ышташ йон укэ ыльэ. Клубат лийын огыл. Школ дэн йыгырэ пивной ыльэ. Йүдшо кэчыжэ-йүшө-влакын йүкышт, мурымаш, кармонь. Миклай пивнойым клубыш савыраш ойым луктэш.

Тидэ пашам ыштэн шукташ пэш куго вий, тыршымаш кўлын, Миклай ышкэ йолташыж-влак дэн тидэ паша дэнэ шуко учреждэньылаштэ куршталын. Вара пивнойым клубыш савырышт.

Паскайэв К.—удар-
ник, моделист.
(Йошкар-Ола ФЗС).

Миклай кэчэ мучко отрядыштэ пашам ыштэн. Йа сбор, йа кружок, экскурсий-влак йара жапым чыла нэлыныт.

Отряд кушкын. Кажнэ кэчын отрядыш у йоча-влак толыныт. Отрядыш пашажым йочалан кэлшышым ышташ кўлын.

Тачэ тэхник тунэмме кружок почылто. Кажнэ кэчын клубышто йоча-влак тич. Нуно чэрчэж дэн, деталь дэн толашэн кийат ыльэ.

Миклай кушкын, Миклай дэн пырля йолташ-влакшат кушкыныт.

Миклай фабзавучыш пура.

Фабзавучышто паша ыштымыжэ годым Миклай комсомлыш пура. Миклай комсомол пашалан кўлын пижэш. Группышто тунэмашын сайлыкшэ уда. Вараш кодшо йолташ-влаклан Миклай польшым организовайа.

Миклай ышкэнжын группын йачэйкыштэ сэкретарь ыльэ. Тидэ йачэйкэ тунэмаштэ эн ончылно кайэн.

Миклай Фабзавучым 6-шо разрэд квалификацэ дэнэ пытарэн. А тудын йолташыжэ-влак 4-шэ разрэд дэнэ пытареныт. Куго разрэдым Миклай чот тунэмаш тыршымыж дэн налын.

Вара горный институт. Чот тыршэн тунэмаш.

Тыгэ, Миклай пионьэр Николай Николайэвич туныктышолыйын. Николай Николаэвичын прэдмэтшым йоча-влак пагалэн тунэмыт. Николай Николайэвич йоча-влаклан сайын умылтарэн туныкта.

Тудын прэдмэт дэн йоча-влак чылан сайын тунэмыт. Йоча-влак тудын прэдмэтым айда лийжэ манын огыт ончо. Николай Николайэвич—сай туныктышо, сай йолташ.

Тудо йара жапыштыжэ йоча-влак дэн пырля йоча-влаклан сылнэ кўлэш ойлымашым ойла. Кызыт Николай Николайэвич Васильэостровский районышто шуко школым ушышо партий комитэтым вуйлата.

Лисихин йолташ ышкэ заводысо пионьэр-влаклан эрэ польшым пуэн шога. Тудо эрэ йоча-влак дэнэ пырля.

Партий чисткэ годым, тунэмшэ, туныктышо-влак Николай Николайэвич нэргэн, тудын сай илышыжэ нэргэн йатыр ойлышт.

Пионьэр-влак кокла гыч шуко талэ большэвик-влак шуаралтын кушкыт. Нуно большэвик тўсым пионьэр отрэдыштак налыт.

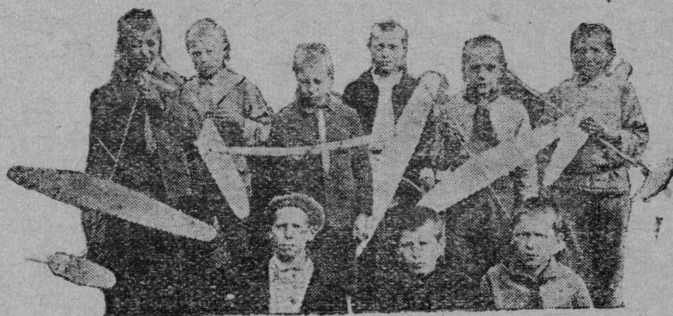
Партий дэн комсомол вуйлатымэ почэш пионьэр организациын воспитаньэ пашажым адак чот вийангда. Тыгэ пионьэр организациын пашажэ, чапшэ кушкын толэш.

У ПОКОЛЭНИ.

У поколэний!
Социализм—тыныс илыш эрык элын
Паша йүк дэн
Шэргылталтшэ нур, заводэш тый кушкат.
Шошо мландым
Лэвэдалтшэ саска сэмын тый шукэмын
Изиньэкак
Тэхник, шанчым кучэн кидыш онкымат.
Мускулангын
Куш тый, шэргылт заводлаштэ, колхозлаштэ!
Комунизмын
У строитэль вурсан чот, лий гэрой,
Тыйын кид дэн,
Тыйын вий дэн тайга, тундыр, ир вэрлаштэ
Шуко шочыт
Гигант-шамыч: Магнитогорск дэн Днэпрострой.
Чот тунэмын
У пашаштэ тапталт, рвэзэ поколэни
Тэхник вийым
Налман кидыш. Шанчэн, тэхник—мэмнан вий.
Ончык корно
Кийа пикшын. Млана корным почын Лэнин.
Большэвикын
Налын кэртдымэ укэ крепость, огэш лий
Йужым шэлын
Йал, олаштэ ончыч лэкшэ йонг йүк тыйын
Ужар сылнэ,
Сат кокласэ шүшпык йүкла шэргылтэш.
Илыш тэнгыз
Толкын волнэ комдык, кумык моштэт ийын..
Пашат тыйын.

Лэнин сугынь. Лэнин сугынь шукталтэш.
 Социализм
 Ыштымаштэ паша тэмпым кўш нөталын
 Изи рвэзэ
 Большевикла эша талын крэдалман.
 Кэрэк кушто
 Тый ударлын Лэнин сугыньым шукталын
 Комсомол дэн
 Кучэн кидым кэчын ончык ошкылман,
 Лэнин партий
 Вуйлатымэ дэнэ сэнгэн ончык кайэна мэ,
 Она чакнэ
 Она сүртнө... Сталин он вўда мэмнам.
 Вичийашлык
 Паша планым ныл ийыштэ тэмышна мэ.
 Ончыкшат ты
 Налмэ тэмпым она пу мэ ныгөлан.

Модэлист-влак.

Вўд ўмбалым
 Шэнгын кайшэ карап сэмын элна ончык
 Чойын, урыс дэн
 Ўштылалтын кайа талын, вийангэш.
 Тўс гыч лэктын
 Какаргалтшэ капиталжэ чакна шойык...
 Ишыкталтын
 Шўлыш рожшо, кризис товэш пўтырналтын почангэш.
 Йамдэ лий
 У покольэни! Йатыр улыт пўым пуршо,
 Азгыналтшэ
 Оршо пий гай тушман-шамыч йыр-вашна.
 Лэнин ток дэн

Писэмалтын клас шижмашда кэчын кушшо.
Тушман улмым
Ик минутлан ок лий, ок лий мондашна.
У покольэни!
Рэволюцын йыпшэ дэнэ нэрэшт лэкшэ
Эрык элым
Сылнэшталшэ у пэлэдыш тый улат.
Социализмын
Сэнгэн толмо тунья чапшэ күшкө нөлтшө!
У ылышым
Чонгымаштэ лийжэ кугу чап тылат!

Мэмнан куатна.

2 кыдэжан йоча пийэс.

(Школ илыш гыч)

Модшо-влак:

1 Туныктышо Николай Иванович	Тунэмшэ, пионер-влак—12 - 15 ийаш
2 Йыван,	
3 Сэргэй,	
4 Анук,	
5 Вэдаси,	
6 Йаку,	
7 Ольук,	
8 Ондрий,	
9 Колхозник—35 ийаш.	

1-шэ кыдэж.

Школ пöрт. Ёстёлла, пүкэнла-влак. Клас покшэлнэ доска шога. Пырдыштэ түрлө сүрэтла, лозунг-влак пыжыктымэ. Кдасыштэ иктат укэ.

1-ШЭ КОНЧЫМАШ.

(Анук толын пура. Книшкажым пышта).

Анук. Иктат укэ аман. Мыжэрым кудаш пурышаш да пашалан пижшаш (мыжэржым кудаш пура). Тачэ мый дэжурный улам. Доскам ёштылын йамдылшаш. (Доскам ёшташ тўналэш). Ай, шовычшо кукшо аман. Кукшо шовыч дэн пурак түргалтэш. Пурак мэмнан тушман. Нöртэн пурышаш. (Шовычым нöртэн пура. Ёштэш) Ёндэ йамдэ. Чу... Кызыт мэшайкалышэ иктат укэ... Тэнгэчэ литератур кружок погынымаштэ литератур касым ыштымэ нэргэн кутырышт. „Литератур касыштэ ышкэндан почэла мутдам, ойлымашдам лудны пуза“—манын каласышт. Мыйын кум почэла мутым

литератур кружокышто тэргэн налын, төрлатэн журналыш пуртышт. Ынде вэсым сайракым возenam. Йўкын лудын ончышаш. Кузэ лэктэш. (Лудэш)

Марий школ Ф.З.С-штэ
Шукын мэ тунэмына.
Марий, Руш, Суасшэ
Пырля пашам ыштэна.

Уло вий дэн погынэн.
Прогулым тошкэна!
Тунэмме планым тўрысынъэк,
Илышышкэ пуртэна.

Тўрлө мэр пашамат,
План почэш ыштэна.
Ц.К-а лукмо пунчалым
Илышыш пуртэна.

2-ШО КОНЧЫМАШ.

(Сэргэй дэн Йыван толын пурат. Анук нуным ок уж. Нуно колышт шогат)

Анук. Тидэ возымо почэла мутэм кэлша ала мо? Кэлшымыла тўчэш.

Йыван. Кэлша-кэлша!

Анук. (Ончал колта) Ай, пурмыдам кузэ ыжым шиж!?

Сэргэй. Көн почэла мутым лудат?

Анук. Укэ. Ышкэмын. Ышкэ возenam. Кэлшымыла тўчө мо?

Йыван. Ай-йай, пэш кэлша! Пэш сайыс.

Анук. Сай гын, йөра. Тидэ почэла мутым литератур кружокышто тўшкан лудын төрлатэн нална. Вара „Йамдэлий“ газэтыш альэ „Пионьэр йўк“ журналыш колтэм.

Сэргэй. Мыйат иктым возэн пыштэнам да иктыланат ончыкташ ом тошт. Сай огыл гын, воштылыт щонэм.

Анук. Сэргэй, тый йонгылыш лийат. Иктат ок воштыл. Мыланна изиньэкак тунэмаш кўлэш. Ваш-ваш ончыктылаш, төрлатылаш кўлэш.

Сэргэй. Йыван, садэ ойлымашэтым возэн пытаршыч мо?

Йыван. Сорэвнованьэ нэргэн возымым мо?

Сэргэй. Э-э, тудым.

Йыван. Тудым тэнгэчэ кастэнэ пытаршым. Ынде литератур кружокыш тэргэн налаш пуэм.

Сэргэй. Мыйат тидэ пашаш пижам. Икэчэ поэт писатэль-
влак толын литератур кружок члэн погынымашэш сай тунык-
тэн каласышт.

Сэргэй. Анук, мыланэм тэнтгэчэ матэмастик дэн каймэ-
дым умылтарэн пуйан. Мый тэнтгэчэ столовойшто дэжурный
лийнамаат, умылыдэ кодынам. Моло дэч шэнтгэлан кодшаш
ынжэ лий.

Анук. Тол умылтарэм. Иолташым шэнтгэлан кодыман
огыл.

Йыван. Мыйат повторитлышаш! матэмастик дэн пашам
виктаршаш!

(Чыланат пашаш пижыт. Анук Сэргэйым пэш ыглык-
тара).

3-ШО КОНЧЫМАШ.

(Изиш лиймэк Йаку, Ольук, Вэдаси, Эчук кутырэн
толын пурат. Чыланат куанымыла койыт.)

Вэдаси. Ой, пэш онгай! (воштылыт).

Сэргэй. Ида рүдө, паша ышташ мэшайэда!

Ольук. Сэргэй, Иаку пэш онгайым ыштэн.

Сэргэй. Могай онгайым ыштэнат Иаку?

Йаку. Колыштыда мо? Ойлэм?

Чыланат. Колыштына - колыштына! Ойло, ойло! (чыланат
шып лийыт, ойлымым вучат.)

Йаку. (Клас покшэк шогалын, ойлаш тўналэш). Мый
тэнтгэчэ канымэ кэчэ йандар йужышто мунчалтымыла Ноля
чодра дэк йэчэ дэн мийышым. Чодра тайылым „йужж“
мунчалтэн волэм ильэ, вик оргаж коклаш! Оргаж коклаштэ
мэран улмаш! Мэран мыйын йўмак! А мый мэран
ўмбак. (Чыланат воштылыт). Мэран мыйын йэчэ йў-
малнэ чумэдыл кийа—пызырнэн. А мый мэран ўмбалнэ
лумышто оргаж коклаштэ кийэм. (воштылыт). Мый чылт
ōрым: мом ышташ?! Тойам дэн шурэн пушташ гын, чаманы-
шым. „Чу, тидэ мэраным кучэн нангайышаш“—манын йошкар
галстукэм шў гычэм рудышымат, шэнтгал йол дэн ончыл
йолжым кылдышым.

Йук. Ушкалла пидыч ужат? (воштылыт)

Йаку. А-а, чылт ушкала. А вуйжым йўмал пэнчакум ку-
дашын пўтырэн шындышым. Вара мōнгō кондышым.

Йыван. Талэ пычалзэ улат ужат? (воштылыт)
Сэргэй. Кызыт тыйын илышэ мэранэт уло?
Йаку. Уло-о! Кызыт мөнгыштэмак, пөртыштө кудалштэш.
Анук. Тудо мэраным ужалаш, альэ шүшкылаш шонэт?
Йаку. Укэ-э-э. Шүшкылаш гын, тужакак пуштам ыльэ.
Ольук. А вара мом ышташ шонэт?
Йаку. Мом ышташ шонымэмым палыза?
Сэргэй. Мый палэм.
Йаку. Мом?
Сэргэй. Школыш пуэт. Школ пэлэн ашнаш тўнгална.
Йаку. Вот, палышыч! Мый тудо мэраным школыш пуэм.
Школышто ашнаш тўнгална. Кызыт тудо тўж. Игым ышта.
Шуко лийэш...
Сэргэй. Молодэс Йаку! Айдыза Йакум кўш нөлтөна?
Чылан. Айдыза! (чыланат кўш нөлтат).
Йаку. Сита, адак пуракым кыньэлтэда.
Ведаси. Айдыза мыжэрнам кудаш пурэна.
(чыланат кудаш пурат).
Йаку. Ындэ шыпланыда! урокдам тунэмза (книжкам кучэн шинчэш. Молат пашаш пижыт.

4-ШЭ КОНЧЫМАШ.

(Кумытын тунэмшэ-влак толын пурат)
Ольук. (Ондропым тўслэн онча).
Ондроп. Мом ончэт? ужын отул мо?
Ольук. Ондроп, пылшэт адак лавыран? Тачэ адак мушкын отул? Шўргэтат лавраныс.
Ондроп. Мо, тачэ мушкынам ыльыс (шокш мучашыжым шўвылтэн ўштэш)
Ольук. Мо пырысла шўргэтым мушкат. (чылан воштылыт)
Ондроп чэвэрга, ошэмэш.
Йыван. Эй, санком, арулык нэргэн мом кутырэн улына ыльэ? „Арулык вэрч чот кучэдалаш, чот шэккланаш“—манын улына ыльэ.
Чылан. Чынак-чынак!
Ольук. Тудлан мыньар гана ойлымо, мутым ок колышт.
Сэргэй. Огэш колышт гын, лавра шўргө гычшө совышаш! (воштылыт).

Иван. Укэ, соваш ок йөрө. Пионьэрлан тыгэ ыштылашк
ок йөрө. Пионьэрлан сознатэлынэ лийман. Мутым огэш ко-
лышт гын, газэт коч вожылтарыман!

Эчук. Ёмбачшэ тўшка погынымаштэ вожылтарэна.

Чылан. Вожылтарэна - вожылтарэна!

Ондроп. Чуза, ида! Эрла сайын мушкын толам.

Ольук. Эрла огыл, тэвэ РОКК уголок пэлэн вўд, шовын,
шовыч уло. Мушкын тол! Шовынжо аптьэк шкапыштэ

Ондроп. Йөра. (лэктын кайа).

(Звонок йўк)

Йаку. Айдыза утрэникыш!. Колидорыш вашкэ! Класэш
иктат ида код (чылан лэктыт)

5-ШЭ КОНЧЫМАШ.

Колидорышто йўк—Смирноо!... Утрэникым почма-
шэш шотлэм. План почэш утрэникыштэ Ольук почэла мутым
лудын пуа.

Ольук. (почэла мутым лудэш)

Йўк. ындэ Карпова дэн Кузнэцова муралдэн пуат.

(Муро йўк шокта)

Шокшо кэчэ куат дэн

Пўртүс чылтак вэсэмын.

Лэнин кочан ойжо дэн

Илышнажэ уэмын.

Колхоз озым ужаргэн
Лөзанын чот кушкэш,
Отряднажэ вийангалын
Лэнин ойым шукталэш.

Эрык мурым муралтэн,
Рад дэн рат дэн ошкылна.
Йошкар тистым кўш нөлтэн,
Мэ пашашкэ вашкэна.

Чэвэр галстук шўыштына
„Йамдэ лий“ кидыштына.
Ончылнына—паша вий
Тудым йолташ шинчэн лий.

(Совым кырат)

— Ындэ кӧн увэртарымайш уло?

— Мыйын уло! Эрла „Будьоний“ комуныш куанымэ кас эртараш кайэна. Йамдылалт шогыза!

— Адак кӧ увэртара?

— Мый увэртарэм:— тачэ урок дэч вара отряд сбор лийэш.

— Ындэ мый увэртарэм!— тачэ 6 часлан МОПР-ын, СВБ-ын, ТЭХ-массын, ОСО-ын члэн бӱро-влакын иктэш погыны-маш лийэш.

— Мый увэртарнэм, лийэш мо?

— Лийэш, увэртарэ!

— Мый тэнгэчэ тидэ школышто 5 тэнгэ оксам мунам. Кӧн йомын гын, мыйдэкэм толза.

— Кӧ адак увэртара? Укэ гын, пытартышлан „тӱп-тӱп тӱмырым“ тӱшкан муралтэна. Раз-два-три! (чылан иканаштэ тӱналыт.)

— Утрэникым пэтырмашэш шотлэм. (Тӱшкан „Каважэ волгалтэш“ мурым муралтэн коридор йыр савырнэн класлаш пурат).

2-шэ кыдэж.

Мастэрскойышто. Тунэмшэ-влак укэ улыт. Туныктышо ышкэдак. Ала мом пэш ышта—пужара, вискала да мойын. Пырдыжыштэ тӱрлӧ ўзгар, плакат-влак пыжыктымэ. Шагат кэча. Вэрстак-влак улыт. Тӱрлӧ ўзгар-влак ыштылын шындымэ.

1-шэ КОНЧЫМАШ.

Туныктышо (шагатым онча). Вашкэ звонок лийэш. Звонок лиймэш канцэлярыш мийэн толам (кайа)

2-шо КОНЧЫМАШ.

(Изиш лиймэк звонок йӱк шокта). Тунэмшэ-влак толыт)

Эчук. Матэмастик урокышто мый нойышыMAT.

Сэргэй. Мыйат ноймэмла тӱчэш.

Вэдаси. Матэмастик урокышто нойышна гын, ындэ мастэрскойышто каналтэн ыштэна.

Анук. Йолташ-влак! Пытартыш.

Чыланат. Укэээ! Толын мо?

Анук. Школыш альэ толын огыл. Мый олаштэ нальым.

Иктэ-вэсэ.—Мом возэн улыт гын? Могайрак лэктын гын?

Анук, ончыктойан?

Анук: („Пионьэр йук“ журналым луктэш. Чылан пүтыр-нат) Колыштса! Тэвэ, журналыштэ „Мастэрскойышто“ манмэ почэла-мутым лудын пуэм мо?

Чылан: Луд-луд, Ануш!

Ануш: (лудэш).

Мастэрскойышто.

Уш дэн тунэммэкэ
Мастэрскойыш толына.
Түрлө үзгар кучылтмаштэ
Кид пашалан тунэмына.

Политэхник пашана,
Модэш вэлэ үзгарна.
Пэрмэ йүкна раш шокта,
Клас көргым сургыкта.
Чыж-чыж-чыж“ пильана,
Йыж-йыж-йыж пужарна,
Шылт-шолт чөгытна,
Чышт-чошт товарна:—

Кэчын—кэчын у үзгарна,
Ышталтэш вэт кидэшна.
Тачэ иктэ, эрла вэсэ,
Волгалтэш вэт тунэммашна.

Ольук. Ай-йай! Пэш сай возымыс. Чылт мэмнан мастэрскойак. Айдыза, тидэ почэла мутым мурыш савырэна!

Чылан. Айдыза! Ольук, тый тунгал. А мэ почэшэт тунгална (Ольук тунгалэш, почэшыжэ моло мурат).

Йаку. А-йай, сайын лэктэш. Эрла комуныш концертнам ончыкташ кайэна гын, тидэ мурым мурэна, йёра вэт?!

Чылан. Мурэна-а! Пэш сай!

(звонок йүк шокта)

Сэргэй. Звонок, шыпланыза! Николай Иванович толэш.

2- шо КОНЧЫМАШ.

Туныктышо Николай Иванович пура. Тунэмшэ-влак чылан „поро кэчэ“—маныт.

Туныктышо: Ындэ каналтышта. Айдыза пашашкына пижына. Кодшо урокысо пашадам пытарза. А вэс урокышто тыланда вэс пашам пуэм.

Вэдаси. Николай Иваныч! Шэфыш налмэ колхозлан обэзатэльствым пумынам кунам шуктэна?

Туныктышо. Обэзатэльствым пумына почэш: пүкэным, шорвондо, койкым, модышым да мойын вэс урок гыч ышташ тўнгална. А тачэ план почэш тэнтгэчэ пэлэ пашадам ыштэн пытарыза. (Чыланат паша ышташ пижыт): Йыван пужара, Сэргэй чөгыт дэн кыра, Анук товар дэн локшинчэш—пүкэн йолым ышта. Ольук изи пильа дэн пүчкэш. Вэдаси прола. Йаку вэдра пундашым ачалкала, тудак вулным лэвыкта. Ондрий тискэш күртнө мучашым ишыктэн өгө дэн пэш шума. Моло-влак, вэс пашам ыштат. Иктат йара шогышо укэ. Туныктышо ончэн коштэш, ончыктылэш, туныкта.

Анук. Йыван, вашкэ пужарэн пытарэт мо?

Йыван. Вашкэ. Тэвэ түржым гына төрлэм, вара йарса.

Анук. Вара пужарым мыланэм пу, йөра?

Йыван. Йөра. А тый товарэтым пу?

Анук: йөра.

Ондрий.—Йаку, вулнэт лэвэныс.

Йаку. Вэдра пундашым чэчас пижыктэм (Вэдра пундашым ачала).

Вэдаси. Анук, тидэ урокышто пөкөнэтым ыштэн пытарэт мо?

Анук. Кузэ гынат, пытараш күлэш. Вэт, вэс урокышто вэс пашам ышташ тўнгалына—ман, Николай Иваныч олышыс, ыжыч кол мо?

Вэдаси. Кольым.

Йаку. Николай Иваныч! Вэдра пундашым тыгэ төрлатышым. Йөра мо?

Туныктышо. (Онча) Пэш сай, молодьэс, ындэ мом ыштышашым палэт?

Йаку. Палэм. Тэвэ, тидэ йыржэ вулным лэвыктэн пыжыктыман.

Туныктышо. Вулныжым кузэ пыжыктышашыжым мондэн отул?

Йаку. Укэ. Тэнтгэчэ гына умылтарышычыс.

Йыван. Николай Иваныч! Ындэ мыйат пытарышым, тыгэ йөра мо?

Туныктышо. (Йыванын кид гыч налын пэл шинчаж дэн онча). Тый тидэ вэр гыч пурла пэл шинчат дэн мыйың сэмын ончалйан. Кушто изиш тёрлаш күлэш? Палэ.

Йыван. (онча) А-а... тэвэ тидлан тураштэ тёрлаш күлэш аман.

Туныктышо. Вот. Палышыч. Вэскана тыгэ палэ. (вуйгыч-шо нийалта)

Сэргэй. Вэдаси, проэт йарсыш вэт? пуйан. Тэвэ тидэ рожым шүтэм.

Вэдаси. Йарсэн, нал.

III КОНЧЫМАШ.

(Ик колхозник пура, кидыштыжэ көгөным кучэн)

Колхозник.—Зрасчэ.

Туныктышо. Здравствуй Пётыр Иваныч. Мом каласэт?

Колхозник. Мэмнан колхоз складын көгөн локтылалтэ. Ачалэн пуэда—манын тольымда...

Туныктышо. Ончыктыйан. Можо локтылалтын (онча) А... Көргө пружинжэ шёрын кайэн улмаш.

Сэргэй. Николай Иваныч, мый ыштэн пытарышым.

Туныктышо.—Пытарышыч гын, тэвэ тидэ кугызатлан көгөнжым ачалэн пу. Моштэт?

Сэргэй. (онча) Тидэ көгөнын пружинжэ тарванэн-аман. Тидэ пружиным вэрышкыжэ шындыман мо?

Туныктышо. Вэршкыжэ пуртэн, нэрэн шындыман.

Сэргэй. (Ачалаш пижэш.) Туныктышо ончэн коштэш. Ончыктымэш, туныкта.

Йыван. Ындэ пүкэнэм ыштэн пытарышым.

Туныктышо: Ыштэн пытарышыч гын, чийа дэн чийалташ тўнал.

Сэргэй. Николай Иваныч! Көгөным ачалэн пытарышым. Тэвэ кузэ тўкылалтэш.

Туныктышо. (онча) молодьэс. (Колхозниклан) тэвэ, көгөнэтым ачалыштат.

Колхозник. Тау, пэш кугу тау, ындэ пашадаржлан мыньярым налыда?

Туныктышо. Нимонар огына нал. Колхозлан оксаш ышты-машна укэ. Ваш полшэна.

Колхозник. Тугэ-тугэ. Тау, чэвэрын!

Туныктышо. Чэвэрын!

Ануч. Николай Иваныч, мый пытарышым.

Йаку. Мыйынат пытыш.

Йыван. Мыйынат пытыш. Николай Иваныч, ындэ мом ыштэна?

Туныктышо (часым онча) Пытарышда гын, вэрышкыда шындылза, Тэвэ вашкэ звонок лийэш.

Йаку. Йыван, тидэ урок почэш могай урок лийэш?

Йыван. Руш йылмэ. Вара физик. Физикиштэ электричэствэ нэргэн туныкташ тўнгалыт.

(Звонок йўк)

Туныктышо. Ёзгарым вэрышкэ оптыза. Вара каналташ лэкса.

Ондрый. Николай Иваныч, пэлэ пашам ыжым пытарэ, кастэн толын пытарэм мо?

Туныктышо. Йёра. Мый кастэн тыштак лийам. Кё паша ышташ толнэжэ гын, толын кэртыда.

Вэдаси. Мыйат толам.

ШОВЫЧ.

Вилли.

Куд сагат лийшэмэш. Ача альбат укэ. Виллин аважэ ок-
наш онча, сагатыш онча.

Вилли окнаш шинчынат, ачажым онча. „Тэвэ ачай ко-
йэш, тэвэ ачай койэш“—тудо вучэн.

Виллилан 14 ий вэлэ гынат, тудо чыла ыгла. Виллиат,
аважат тачэ ласка огыт ул.

Вуйышко түрлө шонымаш пура.

Виллин ачажэ—комунист. Тудо заводышто пашам ышта.
Вилли шынча: фашист-влак кажнэ кэчын комунист - влакым
арэстовайат. Ала тудын ачажат арэстоваймэ. Ала тидэ жа-
пыштэ полицейскийын автомобиль дэнэ тудын ачажымат нан-
гайат.

Шукэртэ огыл Вилли звэнан сборышто йоча-влаклан
подпольный „Роте фане“ газэтым лудын. Тудо комунист-вла-
кым могай шучко вучымым раш пала. Фашист-влак комунист-
влакым огыт пыдал, нуно комунист-влакым орландарат, пуш-
тэдат.

Куд сагат шуын. Виллилан отряд сборыш кайаш күлэш.
Тачэ куго пашам ышташ күлэш: эрла тунэмшэ коклаште
листовко-влакым шарыман. Садлан нуным тачэ кид дэн пэ-
рэписайэн йамдылаш күлэш.

Комнатыш...

Мо тыгай? Вилли вучэн шынча. Пөрт дэкэ автомобиль
толын шогальэ. Тидэ автомобильым Вилли раш пала. Кунам
тидэ автомобиль урэм дэн эрта, чылан ончэн кодыт. Тыгай
автомобиль дэнэ фашист-влак арэстоваймэ йэнг-влакым шуп-
шыктат.

Автомобиль гыч полицейский-влак лэктыт да тошкалтыш
дэн күзат.

— Ала мэмнан дэк огыл—Вилли шкэнжым ласкангдэн
шоналтыш. . Омсам чот гына пэркалаш тўнгалыч.

Полицэ-влак Виллин ачаж дэкэ толынйт. „Ачай мөнгыш-тө укэ“—Вилли шонкалаш тўнгалыэ, „тудо кудлаштак толын шуэш“. Адак вэс шонымаш: „ала тудым арэстовайэнат улыт, ындэ обыскым шташ тўнгалыт?“.

Тидэ жапыштэ Виллин аваже омсам почаш тўнгалыэ.

Комнатыш полицэ пурыш.

Виллин аваже автомобиль толын шогалмым ужын огыл. Садлан полицэйский пурэн шогалмылан моткоч ёрын. Полицэйский шыдын кычкырал колтыш:

— Кушто марийэт? Шылынат шуктэн?—вашмутым вучы-дэ кычкыралыэ—квартирыштэ кычалаш! Полицэйский-влак кычалаш тўнгалыч. Комнатыштэ чыла шалатэн пытарыштат:

— Кушто марийэт? Куш шылын?

— Тудо нигушкат кайэн огыл. Тудо альэ паша гыч толын огыл.

Виллин вуйыштыжо ўшан уло: ўлно автомобиль шога. Ачаже толмыжо годым ужэшат, палэн налын мөнгэш кайа. Тидэ жапыштэ ик полицэйский вэсыжлан ала мом ойлыш. Тудыжо лэктэ. Вара пёрт ончылно шогышо автомобиль укэ лийэ. Урэмыштэ адакат йандар. Виллин ачаже кучалтшашыже нэргэн нигузэ палэн ок кэрт.

Виллин вуйыштыжо ик шонымаш чэрныдэ пёрдэш: „ачам утараш күлэш, кузэ шиштараш, кузэ утараш?“

Мом ышташ, кузэ лийаш?

Шукэртэ огыл Вилли окнашкэ ончэн, ачажым пэш чот вучэн. Вуйыштыжо ик шонымаш пёрдын: „иктажым шонэн лукташ, шиштараш. Ачамлан полшаш күлэш. Адакат шонымаш: „Кузэ? мом шонэн лукташ? Урэмыш куржын лэкташ? Ваштарэшыже куржын лэкташат, шиштараш? Вэт тудым садак огыт колто?“ Кўжгү гына койа полицэйский омса воктэн пўкэныш шинчэ. „Төчэнак ончышаш“ шоналтэн Вилли омса дэк ошкыльо. Вилли ышкэнжын шўм пырткымыжым ынэж ончыкто. Вара аважлан ойла:

— Авай, мый урэмыш кайэм. Полицэйский кычкырал колтышат, Вилли мөнгэш тошто олмышкыжо мийэн шогальэ. Шонымыжым шуктэн ыш кэрт.

„Мом ышташ, кузэ лийаш?“ Жап эрта. Сагат шым кана пэрыш, вуйышто тудо шонымашак: мом ышташ, мом шонэн

лукташ. Вилли, полицэйский-влак ынышт шиж манын йыштак окнашкэ онча: ала урэмыштэ ача койэш? Тудо аваж дэн кутырэн налнэжэ, полицэйский-влак кутыраш эркым огыт пу. Адак, аважэ могай ойым пуэн кэртэш?

Трук Вилли чурк лийын кайыш—угыл гычын ачажын түсыжө койо. Шүмжө чүчкыдын кыраш тўнгальэ. Арэстовайат мо? Нымомат шонэн лукташ ок лий мо? Ача эртак лийшэмэш.

— Уло йүк дэн кычкырал колташ—Виллин вуйыштыжо шонымаш лэктэ—йүк гыч ачай чыла ыглэн кэртшэ. Но вэт, полицэйский-влак тыштак улыт, нуно покташ тўнгалыт, дүйкалаш тўнгалыт—тыгэ ок йөрө.

Виллин вуйыш вэс шонымаш пура. Изиш лийэшат Вилли вэр гычшэ омса дэк пикшла чымалтэш. Полицэйский-влак шижынат ышт шукто, Вилли коридорышкат шуын. Вилли почэш куржшо полицэйский ик омсам пэш писын почат, мөнгэш түчө. Тидэ шып коштмаш корно манын полицэйский шоналдыш. Укэ, йонгылыш лийын. Омса ўмбалнэ „шондан“ манын возымо кэчэн. Тидэ жапыштэ адак кок полицэйский мийэн шуыныт.

— Мый, тудо ачажым шиштараш урэмыш куржэш шонышым—кугун шўлалтэн ик полицэйскийжэ ойла.

Ачажэ ыглэн.

Мом ыштымыжым Вилли раш шинчэн. Шонданын окнажэ урэмышкыла лийын. Ындэ Вилли ачажлан шиштарэн кэртэш. Полицэйский-влак тэк омса воктэнэ шогылтышт. Кычкыраш ок лий. А кид дэнэ лупшкэдымаш лийэш. Вара ачажэ шижэш. Виллин кид лупшкэдылмыжым ачажэ ужын гынат, трукышто ыглэн шуктэн огыл.

Ачажэ шогальэ, йыр ончальэ, нимом ыглыдэ кидшым шаралтыш. Вилли моткоч чот шыдэштын.

— Ачам огэшак ыглэ мо? Тудо кид дэнэ лупшкэдылмашым чарнышат, квартирышкышт ончыктэн, йужышто кидшэ дэн чэртитлаш тўнгальэ. Эн пэрвой Виллин кидшэ пурлашкэ лийэ, вара ўлык волыш, вара адак пурлашкэ лийэ. Ыглаш йөсө огыл, Вилли фашист знакым ыштэн ончыктэн. Ачажэ чыла ыглыш. Вара писын мөнгөш савырнэн содор гына кайэн йомо.

Тыгэ Вилли ачажым утарыш.

ВЛАСТЫМ КИДЫШКЫНА НАЛНА

Пакэт-влак

Шыжэ шуын. Зина чэрланэн. Пашашкат пыкшэ коштэш. Тонья, Марья дэнэ мыйым консэрвэ пабрыкыш пашаш пурташ полшыш. Пабрыкыш шылым колтымым чарнэныт. Садлан машинэ-влак кэчэ мучко шуко йара шогат. Мэ пашам вучэн, йара кийэн паша ыштымэ дэч коч нойэна.

Ик-кана Сэмон мый дэчэм йодо:

— Тый эрла пашаш лэктат?

— Укэ, эрла простой.

— Ёдыр-влакым кычкырал, паша уло.

Мый Мильда дэнэ Катьалан шижтаршым. Вара кастэнэ луатик сагатлан мэ Сэмон дэкэ погынышна. Латкок сагатлан окнам пэралтышт. Сэмон окнам почын ала кё дэнэ шыпак кутырыш. Вара мэмнан дэкэ савырнэн пэлэштыш.

— Налза!

Мыланна нэлэ пакэтым пуыш. Окна гыч мылана пакэт почэш пакэтым пуэдаш тунгалыч. Мэ налын кўварыш оптышна. Пэш шуко пакэт-влак погынышт. Ик пакэтын лук гычшо кушкэд ончышым, тужэчын винтовкылан патрон-влак „шор-р“ шоктэн вэлын кайышт.

— Сэмон, молан тидэ тыланэт?

— Мый шиждэ гыч йодын колтышым.

— Тыгай кэчылаштэ пэш күлэш. Эрла властым кидышкына налына, альэ колэна. Чыла пакэтым тёрлатэн пытармэнгына Сэмон кайыш, а мыланна малаш күштыш.

Винтовко дэн

Вэс кэчылан пёрт дэк автомобиль толын шогальэ. Тонья капка дэкэ куржын лэктэ. Куршыжла мыланна кычкыральэ:

— Вашкэн тарваныза!

Мэмнан дэкэ Маньян аважэ Марья Фёдоровна ушныш.

Грузовикыштэ вооружоный пашазэ-влак улыт ильэ. Нунн коклаштэ Сэмон ыльэ. Мэмнам шындышт. Мэ чымалтна. Тучков кўвар дэкэ шумына годым эркын лүмө йүк шокташ тўнальэ.

Мэ Владимирский училищэ дэкэ шуына. Красно-гвардэйский отряд-влак кудывэчыштэ улыт ыльэ. Йункэр-влак лўлтын-лўлтын чакнат. Мэ Тонья дэнэ капкаш пурышна.

Мэмнан дэкэ ранитлалтшэ-влак толыт. Мэмнан дэкэ „Красный крэстын“ карэтыжэ толын шогальэ. Мылана пэрэвэзочный пакэтым пуышт. Мый тунэмын омулат, кид гычэм бинт возэш, ош кужу марльэш парням путайалтэш. Пылшыштэ лўйлмө йүк.

Чыла мogyр гычат, кидым нўлтэн йункэр влак кудывэчыш пурат. Нуно сдаватлат.

Мэ Манья дэнэ зданьыш, кўшкө, кўзышна. Училишын тошкалтышыштэ, коридорышто ранитлалтшэ-влак кийат. Мэ нунылан пэрэвэзкым ыштэн ўлык волтылна. Тушто нуным скорый помощын карэта вуча.

Кас пэлэш, нойшо капан, мэ мўнгө грузовик дэнэ пўртылына. Толын шуына вэлэ, Сэмон дэкэ адак пакэт-влакым кондышт. Пакэт-влакым йастарышна. Вара тунамак Сэмон кайыш. Каймыжэ годым мыланна пакэт-влакым оролэн шынчащ кўштыш.

— Окнам тўкалат гын, тунамак почса, вашкэн патрон дэк толын шуыт чай. Тыгэ кок йўд малыдэ эртарышна.

Эрдэнэ, латкок сагат лишан Сэмон тольо. Тудо ранитлалтшэ.

— Тэ малаш кайза. Зимний налмэ. Правитэльство шунгалтын. Уло власть совет кидыштэ.

Мыланна малаш ыш вэрэшт. Сэмон ырэн кайыш. Тудо ынгысэн толашэн кийыш. Тонья докторым кычалаш лэктын куржо.

Вашкэн скорый помощын карэтшэ толын шуо да Сэмоным госпитальыш нангайыш.

Кастэнэ мэмнан дэкэ Мильда дэнэ Глаша толыч. Тидэ кэчылаштэ нуно ышкэнышт заводышто красногвардэйский отрядыштэ пашам ыштэныт.

— Ёдыр-влак, Маслова Катья йомын. Мый тудым инжэ-нэрный замок дэнэ йомдаршым,— Мильда ойлыш.

Мэ кычалаш кайышна.

Эн пэрвой мэ Обуховский больницыш кайышна. Тушто Катя укэ. Йүд вошт чыла шынчымэ больницэ-влакым коштын пытарышна.

Мариинский больницыштэ пуштын оптымо офицэр дэнэ йункэр-влак үмбалнэ пэлэдыш влак кийат. Мэ нинэ пэлэдыш-влакым погэн, колэн кийшэ красногвардэйц влак үмбаке оптэн кодышна. Мый рвэээ пашазын үмбакежэ пэлэдыш пыштымэм годым, щүргышкыжө ончалымат:

— Ёдыр-влак, Миклай...

Онжым патрон лэнтэ дэнэ лэвэдын, ласкан мэмнан пагалымэ йолташна пуштын пыштымэ кийа. Мэ, тудын шэм ұпан вуйжым ниалтышна. Вүр дэнэ ұпшат ночко. Вара чот шупшалын, нимо пэлэштыдэ лэчна.

— Ындэ кушко кайэна?

— Ёдыр-влак, айста Пётропавловский крэпостьыш кайэна,—Мильда ойым лукто,—ала Катя тушко икта сэмын логалын

Пётропавловский крэпостьышто мэмнам, пэтырмэ камэрыш нангайышт.

— Тыштэ красногвардэйка Маслова Катя укэ?

— Тыштэ красногвардэйкалан вэр укэ,—йункэр-влакын уда шомак дэнэ вурсымышт почэшна коде.

Уридкий йолташ

— Ёдыр-влак, Смольныйыш чымалтса, дэжурный мыланна ойым пуыш,—тушто чыла палат, тушто чыла ойлат.

Шыжэ лавыраштэ, йүрыштө мэ олан вэс тұрышкыжө Смольныйыш кайышна.

— Кушко?—мэмнам Смольныйышто часовой шогалдыш.

— Смольныйыш ранитлалтшэ красногвардэйке йолташна нэргэн палаш.

— А пропуск да уло? Пропуск дэч посна пурташ шүдэн огыт ул.

Мом ышташ. Нимат огына шинчэ. Тыдэ жапыштэ автомобиль толын шогальэ. Автомобиль гыч ала могай йэн пальтом чийэн, согажым шогалтэн, волэн, шогальэ. Тудо часовой дэн кидым кучыш да, мэмнан дэк савырнэн йодо:

— Мо күлэш?

Смольныйыш пурынэшт, — часовой ойла, — ала могай йолташыштым йомдарэныт. Урицкий йолташ нигузэ огыт кай. Мэ Урицкий йолташлан умылтарышна.

— Йолташдам муына. Икта вэрэ ранитлалтынат, кийа дыр. Чыла лазарэтым тэ ода шинчэ. Адресдам пуыза. Мый кычалаш күштэм. Вара увэртарэм. А ындэ красногвардэйэц йолташ-влак мөнгыда кайэн кэртыда.

Тудо мылана кидым пуэн Смольныйын капкашкыжэ пурэн кайыш.

Ик тылзэ гыч ЧК гыч писма тольо. Тушто ойлалтын:

Урицкий йолташын кычалаш күштымыжэ почэш Маслова Катям кычалмэ. Тугэ гынат муымо огыл.

Катя, 25 октябрлан йудым ала кужакын колэн.

ИЧВ. № 24

Отв. редактор М. ВАСИЛЬЕВ.

Рэдколлэгий члэн-влак: М. Васильев, Олык Ипай, З. Яковлева.

Йошкар-Ола, 1-я Тип. Маргосиздата. 1933. Мароблит № 257. Тираж 1500
Наряд № 139. Форма 7×12 Печатных листов 1³/₄, в листе 41968 знаков
Сдано в проиэв. 4/X 1933 г. Подписано к печати 21/X 1933 г.

40573

Мар. ж.
1-3а

Акшә 30 ыр.

„Пионьэр Йүк“ журналлан подпискым
ыштыза.

„Пионьэр Йүк“ журнал ак:

Ик ийлан . . . 3 тәнгә 60 ыр
Пәл ийлан . . . 1 тәнгә 80 ыр
Кум тылызылан—тәнгә 90 ыр
Ик тылызылан —тәнгә 30 ыр

Ик пионьэрат, ик тунәмшат „ПИОНЬЭР ЙҮК“
журнал налдә ида код

ОКСАМ ТЫГАЙ АДРЭС ДЭН КОЛТЫМАН:
ЙОШКАР-ОЛА,

Марийскому Государственному Издательству.

Районлаштә поштышто, писмоносэц-влакат под-
пискым налыт.
